

3. Организационно-управленческие инновации: развитие экономики основанной на знаниях / Национальный доклад. – М.: Ассоциация Менеджеров, 2008. – 104 с.
4. Приходько І.І. Організація і менеджмент фізичної культури : навч. посіб. для студ. на-пряму «Фізичне виховання» / І. І. Приходько. – Х. : Цифрова друкарня № 1, 2013. – с. 110 – 117.
5. Чухрай Н.І. Організаційно-управлінські інновації в економіці, що спирається на знання / Н.І. Чухрай // Інновації: проблеми науки і практики. – Харків: ІНЖЕК, 2006. – с. 107 – 133.
6. Armbruster H. Organizational innovation: The challenge of measuring non-technical innovation in large-scale surveys / H. Armbruster, A. Bikfalvi, S. Kinkel, G. Lay // Technovation. – 2008. – Vol. 28. – № 10. – P. 644 – 657.
7. Camisón C. Organizational innovation as an enabler of technological innovation capabilities and firm performance / C. Camisón, A. Villar-López // Journal of Business Research. – 2014. – Vol. 67. – № 1. – P. 2891–2902.
8. Lawrence P. How to deal with resistance to change / P. Lawrence // Harvard Business Review. – 1954. – Vol. 32, № 3. – P. 49–57.
9. R&D tax incentives questionnaires January 2010 and June 2011/OECD Science, Technology and Industry Scoreboard, Paris: OECD Publishing, 2011. – 206 p.
10. Volberda H.W. Management Innovation: Management as Fertile Ground for Innovation / H. W. Volberda, F. A. J. Van Den Bosch, C. V. Heij // European Management Review. – 2013. – Vol. 10. № 1. – P. 1–15.

Жиденко А.О.

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я» ДЛЯ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 014.11 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА) ТА 017 ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

У статті розглядається проблема підвищення якості освіти майбутніх фахівців, випускників магістратури факультетів фізичного виховання педагогічних закладів вищої освіти, одним з завдань якої є удосконалення навчальних програм з дисциплін природничо-наукової підготовки, на прикладі курсу «Методологія збереження та зміцнення здоров'я», який підвищить якість педагогічної кваліфікації випускників.

Ключові слова: навчальна програма, екологія людини, майбутні фахівці з фізичного виховання, формування здоров'я людини.

Жиденко Алла Александровна. Усовершенствование учебной программы по дисциплине "Методология сохранения и укрепления здоровья" для магистров специальностей 014.11 среднее образование (физическая культура) и 017 физическая культура и спорт. В статье рассматривается проблема повышения качества образования будущих специалистов, выпускников магистратуры факультетов физического воспитания педагогических заведений высшего образования, одним из решений которой является усовершенствование учебных программ по дисциплинам естественнонаучной подготовки, на примере курса "Методология сохранения и укрепления здоровья", который повысит качество педагогической квалификации выпускников.

Ключевые слова: учебная программа, экология человека, будущие специалисты по физическому воспитанию, формирование здоровья человека.

Zhydenko Alla Olexandrivna. Zhydenko Alla Olexandrivna. Improvement of the curriculum on the course "Methodology of preservation and strengthening of health" for masters of specialties 014.11 secondary education (physical culture) and 017 physical culture and sport. The article considers the problem of improving the quality education of future specialists, graduates of the master's degree of physical training faculties of pedagogical institutions of higher education, one of the solutions of which is the improvement of the curricula in the courses of natural-science preparation, using the example of the course "Methodology of preservation and strengthening of health", which will improve the quality of pedagogical qualifications of graduates. According to Olexander Spivakovsky, Deputy of Ukraine, the first deputy chairman of the Committee on Science and Education of the Verkhovna Rada of Ukraine, Doctor of Pedagogical Sciences, the main attention should be paid to the key indicators of the quality of education, which determines the employment of graduates. Specialists, graduates of physical training faculty of the pedagogical institutions of higher education have wide opportunities for employment, as in qualification – teacher of institutions of higher education (in the subject specialization "Physical culture"), as well as in additional specialization: teacher of choreographic disciplines, instructor-methodist of sports school, fitness trainer, specialist in physical therapy and ergotherapy, instructor of health and sports and so on, but this is possible only if the quality of competencies acquired by the graduates is satisfied with the employer. Improvement of the curriculum in the discipline "Methodology of preservation and strengthening of health" for masters of specialties 014.11 Secondary education (physical culture) and 017 physical culture and sports of the physical training faculty of the National University "Chernihiv collegium" named after T.G. Shevchenko and the introduction of a new information material at lectures, conducting practical works contributed to the understanding by students changes in the organism of ordinary person and athlete under the influence of stress factors.

Key words: curriculum, human ecology, future specialists of physical education, formation of human health.

Постановка проблеми: Проект змін до Закону «Про вищу освіту» пропонує посилити роль освітніх вимірювань/оцінювання якості вищої освіти, Як стверджує Олександр Співаковський, народний депутат України, перший

заступник голови Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України, доктор педагогічних наук: «Насамперед слід встановити ключові показники якості, які повинні вимірюватися. Очевидно, що традиційні для нашої освіти показники «ресурсів» (нормативи матеріального забезпечення, кількість викладачів з науковими ступенями тощо) повинні відійти на другий план. Детальнішому оцінюванню мають піддаватися саме результати роботи закладу. При цьому одним із основних показників має стати працевлаштування його випускників.» [6]. Фахівці, випускники магістратури факультету фізичного виховання педагогічних закладів вищої освіти (ЗВО) мають широкі можливості по працевлаштуванню, як з кваліфікації – викладач ЗВО (за предметною спеціалізацією «Фізична культура»), так і за додатковими спеціалізаціями: викладач хореографічних дисциплін, інструктор-методист спортивної школи, фітнес-тренер, фахівець з фізичної терапії та ерготерапії, інструктор оздоровчо-спортивного спрямування та інше, але це можливо тільки у тому випадку, якщо якість придбаних випускниками компетентностей влаштуватиме працедавця.

Актуальність дослідження. У проекті змін до закону України «Про вищу освіту» важлива роль приділяється підвищенню якості освіти, тому навчальні програми дисциплін, які використовуються закладами вищої освіти потребують детального перегляду. Особливо це стосується дисциплін навчального плану факультету фізичного виховання педагогічних вишів, випускники яких повинні забезпечити фізичний розвиток, морфо-функціональне вдосконалення організму дитини, створювати здоров'язберезувальні та оздоровчі технології, що сприятимуть підвищенню мотивації до занять фізичною культурою та спортом, зростанню рівня рухової активності, фізичного стану та підготовленості населення різних вікових груп.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури показує, що більшість науковців і практиків, які працюють у галузі освіти, вважають центральною проблемою реформування освіти саме підвищення її якості [4]. Нині існує безліч проектів, наприклад Український проект «Якість освіти», мета якого надавати фахову допомогу освітянам України, поширювати авторські методики викладання, вести прямий діалог з авторами підручників, забезпечити зв'язок між провідними фахівцями в кожній науковій галузі, методистами, управлінцями, вчителями [5]. Підвищити якість педагогічної кваліфікації випускників, як вважає Н.А. Башавець, можливо шляхом модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання [1, с. 48], формування особистісних якостей, які забезпечують результативність педагогічної діяльності, шляхом модернізації вищої освіти майбутніх фахівців з фізичного виховання С. Bouchard [7], Е. Franke [8], тощо. Високу готовність майбутніх вчителів фізичного виховання до успішної професійної діяльності, як стверджує Книш С.І. [3, с. 37], можна створити використовуючи інноваційні педагогічні технології та компетентнісний підхід, якій для еколого-валеологічної підготовки студентів полягає у зміщенні акценту з накопичування нормативно-визначених знань, умінь і навичок до розвитку в них здатності ... «практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки й досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики» [9, с. 73].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На сьогоднішній день для досягнення мети, яка запропонована у Законі «Про освіту» 05.09.2017 р., і яка передбачає «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей... підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [2, с.1], вирішальним є кваліфіковані, конкурентно-спроможні на ринку праці фахівці, компетентність яких залежить від якості отриманої ними освіти. В зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення програм з дисциплін, які пов'язані з соціально-психологічними проблемами здоров'я, у тому числі і курс «Методологія збереження та зміцнення здоров'я». Освіта може бути якісною тільки тоді, коли сам майбутній фахівець мотивований і хоче зрозуміти усі процеси, що відбуваються в його організмі під впливом стрес чинників.

Новизна статті визначається удосконаленням навчальної програми з дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» для магістрів спеціальностей 014.11 Середня освіта (фізична культура) та 017 фізична культура і спорт факультету фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка та переліком нових тем та практичних робіт для вивчення і розуміння змін в організмі звичайної людини і спортсмена під впливом стресових чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спочатку у навчальній програмі нормативної дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» було визначено: науково-методичні основи здоров'язберігаючої педагогічної діяльності у галузі «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини», сутність і зміст здоров'язберігаючої педагогічної діяльності учителя фізичної культури і основ здоров'я загальноосвітнього навчального закладу, здоров'язберігаючої науково-педагогічної діяльності викладача вищого навчального закладу, інноваційні здоров'язберігаючі технології, соціальне партнерство у зміцненні і збереженні здоров'я школярів, методологія збереження і зміцнення індивідуального здоров'я та інше. У зв'язку з новими вимогами за якістю знань студентів програма нормативної навчальної дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» була істотно перероблена та складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 01 «Освіта», код та найменування спеціальності 8.01017 «Фізична культура і спорт», спеціальностей 014.11 Середня освіта (фізична культура) та 017 Фізична культура і спорт та був введений Змістовий модуль 2. «Фундаментальні закономірності взаємодії людини з навколишнім середовищем, вдосконалення фізичних та психічних можливостей людини, збереження та розвиток здоров'я людини», який включав п'ять тем.

Тема 2.1. Формування здоров'я людини, екологія людини.

Фізичні, біологічні, соціально-економічні чинники довкілля. Хвороби, які пов'язані з виробничими та побутовими умовами, з забрудненням довкілля. Характеристика дії промислових отрут, а також нітрат- і нітритвмістних сполук на організм людини. Вплив виробничого пилу на організм людини. Вплив шуму на організм людини та проблеми акустичної фізіології. Електромагнітні поля та здоров'я людини. Вплив іонізуючих випромінювань на живі системи. Оздоровлення довкілля. Біологічна адаптація, її підрозділи. Біохімічна адаптація: основні механізми і стратегія. Гомеостаз, енантіостаз. Компенсаторна та наступальна (експлуатативна) адаптації. Екологія харчування: обмін речовин та енергії; харчові речовини;

залежність характеру їжі від середовища існування. Фізичні та расові відмінності та їх зв'язок з харчуванням.

Тема 2.2. Вдосконалення фізичних та психічних можливостей людини, збереження та розвитку здоров'я людини. Конституційна типологія людини. Аналіз і класифікація типів будови тіла.

Біологічна сутність людини. Популяційна і географічна різниця у рості. Гормональні, генетичні чинники і фактори середовища, які регулюють ріст і форми тіла. Біохімічна індивідуальність людини. Метаболічна організація і регуляція процесів життєдіяльності людини. Генетично зумовлені порушення обміну. Роль спадковості при психічних захворюваннях. Пігментація /колір шкіри, волосся, очей/ і дерматографічні візерунки на пальцях /відбитки пальців/. Аналіз і класифікація типів будови тіла. Класифікація типів будови по зовнішній формі тіла: система Віоли, система Кречмера, система Шелдона, система Богомольця.

Тема 2.3. Психологічні та біологічні основи стресу. Концепція стресу Г. Сельє. Загальний адаптаційний синдром. Адаптація до стресових ситуацій і до фізичних навантажень. Границя працездатності, втома та виснаження, профілактика стресонестійкості

Характеристика загального адаптивного синдрому за Г. Сельє. Фізіологічні прояви різних стадій стресу: еустрес, дистрес. Стратегія толерантності та динаміка адаптаційного процесу. Системний структурний слід як основа переходу термінової адаптації в довготривалу. Роль емоційного стресу у формуванні вищих адаптаційних реакцій організму. Головні зміни регуляції при повторних стресових впливах. Адаптація до стресових ситуацій як фактор попередження стресових пошкоджень. Компенсаторна гіпертрофія. Перетворення компенсації в хворобу. Пошкодження внутрішніх органів, нервової системи. Профілактика стресонестійкості.

Термінова та довготривала адаптації до фізичних навантажень. Механізми адаптації серця. Гострий і хронічний гіподинамічний синдром. Основні стадії та загальна архітектура системного структурного "сліду" при адаптації до фізичних навантажень. Механізми адаптації серця. Гострий і хронічний гіподинамічний синдром. Основні шляхи ресинтезу АТФ при фізичних навантаженнях різної інтенсивності. Межа працездатності, втома та виснаження. Поняття «перехресної адаптації», «плати за адаптацію», дезадаптації, реадaptaції. Гіпоксія. Термінова і довготривала адаптації до гіпоксії при зниженому барометричному тиску. Особливості метаболізму організму в умовах аноксії. Системний структурний слід та основні адаптації до гіпоксії. Адаптація як постійний процес активного пристосування індивіда до умов фізичного і соціального середовища.

Тема 2.4. Кліматична адаптація як першооснова індивідуального здоров'язбереження. Дія високих та низьких температур, рівня вологості на стан людини

Кліматична адаптація, реакції організму на дію високих і низьких температур. Терморегуляція, акліматизація, акліматизація. Реакція неадаптованого організму на дію високої температури. Основні стадії адаптації до дії високої температури і можливості управління процесом адаптації. Термінова та довготривала адаптації до холоду. Основні стадії адаптації до холоду. Вплив рівня вологості на стан людини.

Кліматична адаптація як першооснова індивідуального здоров'язбереження.

Тема 2.5. Медична географія

Медична географія. Світова географія хвороб людини. "Середовищні" захворювання: причини, біологічні реакції організму на інфекційні та неінфекційні хвороби. Характеристика інфекційних хвороб, що набули соціального значення. Аналіз стану антропоecологічного напруження і стомлення людської популяції, на прикладі України та її регіонів.

На подання цієї інформації відводиться 12 годин лекцій і 16 годин практичних робіт, теми яких представлені нижче:

1. Вплив екологічних чинників на здоров'я людини.
2. Вивчення адаптації організму до тренувальних навантажень у стані відносного м'язового спокою, визначення адаптаційного потенціалу.
3. Електрокардіографія, геометричні методи аналізу кардіограм, визначення стрес – індекса SI.
4. Конституційна типологія людини. Аналіз і класифікація типів будови тіла.
5. Характеристика загального адаптивного синдрому за Г. Сельє. Діагностика стратегій поведінки у конфлікті.
6. Діагностика конфліктостійкості. Профілактика стресонестійкості.
7. Визначення соціально-психологічної адаптованості особистості з використанням шкали К. Роджера в адаптації А. К. Осницького.
8. Підсумкове заняття. Здоров'я людини та оточуюче середовище. Тестування. Контрольна робота.

Для успішної підготовки до практичного заняття та задачі різних видів контролю, у тому числі і заліку, для студентів в програмі наводиться рекомендована література:

1. Биология человека / Дж. Харрисон, Дж. Уайнер и др. – М. : Мир, 1979. – 612 с.
2. Гавриленко О. П. Екогеографія України : Навч. посіб. / О. П. Гавриленко. – К. : Знання, 2008. – 646 с.
3. Гончаренко Г. Т. Психічне здоров'я дитини / Г. Т. Гончаренко. – К., 2003.
4. Диагностика здоровья. Психологический практикум / Под ред. Г. С. Никофорова. – СПб. : Речь, 2011. – 950 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
6. Дубровский В. И. Экогигиена физической культуры и спорта : рук. для спортивных врачей и тренеров / В. И. Дубровский, Ю. А. Рахманин, А. Н. Разумов. – М. : Гуманитар. Изд. Центр ВЛАДОС, 2008. – 551 с.
7. Казначеев В. П. Адаптация и конституция человека / В. П. Казначеев. – Новосибирск : Наука, 1986.
8. Казначеев В. П. Очерки теории и практики экологии человека / В. П. Казначеев. – М. : Наука, 1983. – 264 с.

9. Мельник Е. В. Конфликты в спортивной деятельности (теория и практика) : пособие / Е. В. Мельник, Е. В. Силич, Н. В. Кухтова. – Витебск : ВГУ имени П. М. Машерова, 2013. – 86 с.
10. Моніторинг здоров'я учнів ЗНЗ. Методичний посібник / За ред. В.І. Шахненка. – Дрогобич, 2008. – 24 с.
11. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в Олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: Учебник [для тренеров]: В 2-х книгах. / В. Н. Платонов/ - К.: Олимп. лит., 2015. – Кн. 1. – 2015 – 680 с.
12. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в Олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: Учебник [для тренеров]: В 2-х книгах. / В. Н. Платонов/ - К.: Олимп. лит., 2015. – Кн. 2. – 2015. – 752 с.
13. Физиология адаптационных процессов. – М. : Наука, 1986. – 635 с.
14. Фоули Р. Еще один неповторимый вид / Р. Фоули. – М. : Мир, 1990. – 368 с.
15. Хижняк М. І., Нагорна А. М. Здоров'я людини та екологія / М. І. Хижняк, А. М. Нагорна – К.: Здоров'я, 1995. – 232 с.

16. Хочачка П. Биохимическая адаптация / П. Хочачка, Дж. Сомеро. – М. : Мир, 1988. – 568 с.

Крім того, студенти повинні самостійно засвоїти наступні матеріали: Фізичні, біологічні, соціально-економічні чинники довкілля, хвороби, які пов'язані з виробничими та побутовими умовами, з забрудненням довкілля. Оздоровлення довкілля. Фізичні та расові відмінності та їх зв'язок з харчуванням. Головні зміни регуляції при повторних стресових впливах. Компенсаторна гіпертрофія. Перетворення компенсації в хворобу. Пошкодження внутрішніх органів, нервової системи. Біологічні реакції організму на інфекційні і неінфекційні хвороби

Студентам також пропонується виконання індивідуального творчого завдання різного рівня складності, яке також оцінюється балами, за такими темами: Вплив певного стрес чинника на організм людини та відповідна реакція на нього, механізми термінової і довготривалої адаптації на постійну дію цього подразника. Вплив фізичного навантаження, різною тривалістю і інтенсивністю (певного виду спорту) на організм людини та відповідна реакція на нього (анатомо-морфологічні, молекулярні, метаболічні, фізіологічні, поведінкові, психофізіологічні адаптації).

Рівень 1. Конструктивний. Максимальна кількість балів – 10.

- ♦ Скласти тлумачний словник з теми (не менше 20 термінів).
- ♦ Здійснити порівняльний аналіз.
- Приклад: «Залежність морфології людини від кліматичних та географічних факторів».
- Рівень 2. Творчий. Максимальна кількість балів – 15.
- ♦ Скласти задачі та подати їх обґрунтований розв'язок (не менше 5 задач).
- ♦ Скласти та пояснити схему.

Наприклад: «Вплив певного стимулу на організм людини та відповідна реакція на нього, механізми термінової і довготривалої адаптації на постійну дію цього подразника», (прикладі стимулів: фізичні, біологічні, соціально-економічні, стрес чинники довкілля, фізичні навантаження, різною тривалістю та інтенсивністю, які характеризують певний вид спорту.)

Таким чином, виконання цих завдань сприятиме розвитку в майбутніх фахівців з фізичного виховання креативного мислення, прагненню до самоосвіти, самовихованню, самовдосконаленню, тощо.

Головні висновки. Удосконаленням навчальної програми з дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» для магістрів спеціальностей 014.11 Середня освіта (фізична культура) та 017 фізична культура і спорт факультету фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка та впровадження нового інформаційного матеріалу на лекціях, проведення практичних робіт сприяли опануванню і розумінню студентами змін в організмі звичайної людини і спортсмена під впливом стресових чинників.

Перспективи використання результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані для впровадження дисципліни «Методологія збереження та зміцнення здоров'я» в учбові плани інших ЗВО та для написання навчального посібника.

Література

1. Башавець Н.А. Постановка проблемы модернизации профессионально педагогической подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию: противоречия и перспективы решения [Електронний ресурс] / Н. А. Башавець // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Випуск 3 К (84). – 2017. – С. 47 – 50. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17020>
2. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – ст.2004. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Книш С.І. Інноваційні педагогічні технології у еколого-валеологічній підготовці майбутніх вчителів фізичного виховання [Електронний ресурс] / С.І. Книш // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Випуск 3 К 1(70). – 2016. – С. 36 – 38.–Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17020>
4. Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс]–Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/1342>
5. Про проект [Електронний ресурс]–Режим доступу: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Golovna>
6. Співаковський О. Закон «Про вищу освіту»: стратегія нагальних змін [Електронний ресурс] / О. Співаковський // Голос України газета Верховної ради України – 08 11 2017. -№207 (6712) – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/295672>
7. Bouchard, C. Physical activity, fitness and health: The model and key concepts. // С. Bouchard, R.J.Shephard, T. Stephens (eds.) Physical activity, fitness and health: International proceedings and consensus statement. – Champaign, IL: Human Kinetics Publishers. 1994.– 380p.
8. Franke E. School physical education as a promoter of sport for all among the population: Paper to World Congress on

Sport for all. Tampere, Finland, June 4-7, 1990. Osnabruck: Univ. of Osnabruck, 1990. – 100 p.

9. Parashchenko L.I. Tekhnolohiya formuvannya klyuchovykh kompetentsiy u starshoklasnykhiv: praktychni pidkhody [Kompetentnisnyy pidkhid u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki perspektyvy]. K.: «K.I.S.», 2004. pp. 73-86.

Завальнюк О. В.

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

СПОРТИВНІ АСПЕКТИ ТІЛЕСНОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ФІЛОСОФСЬКИХ ПРОБЛЕМ

У статті аналізуються спортивні аспекти тілесності у контексті сучасних соціокультурних викликів філософських проблем. Звертається увага на те, що тілесність постає як один із найбільш проблематизованих філософських конструктів сучасності. Досліджуючи проблему тілесності, автор демонструє те, що тіло в сучасній соціальній динаміці постає одним із центральних понять проблематики утвердження візуальної культури, а сам спорт перетворюється на видовищний перформанс, втрачаючи зв'язок із споконвічними аксіологічними пріоритетами. Вказується, що спорт інтерпретується з методологічної позиції десоматизації – людське тіло інтерпретується складовою частиною «тваринного світу», а його місце займають конструкти «особистість», «індивідуум», «его» тощо.

Ключові слова: особистість, тілесність, спорт, феномен, фізична культура, філософія спорту.

Завальнюк Е. В. Спортивные аспекты телесности в контексте современных философских проблем.

В статье анализируются спортивные аспекты телесности в контексте современных социокультурных вызовов философских проблем. Обращается внимание на то, что телесность предстает как один из самых проблемных философских конструктов современности. Исследуя проблему телесности, автор демонстрирует, что тело в современной социальной динамике возникает одним из центральных понятий проблематики утверждения визуальной культуры, а сам спорт превращается в зрелищный перформанс, теряя связь с исконными аксиологическими приоритетами. Указывается, что спорт интерпретируется с методологической позиции десоматизации – человеческое тело интерпретируется составной частью «животного мира», а его место занимают конструкты «личность», «индивид», «эго» и другие.

Ключевые слова: личность, телесность, спорт, феномен, физическая культура, философия спорта.

Zavaliuk E. V. Sports aspects of corporeality in the context of contemporary philosophical problems. The article analyzes the sports aspects of corporeality in the context of the contemporary sociocultural challenges of philosophical problems. Attention is drawn to the fact that corporeality appears as one of the most problematic philosophical constructs of our time. Investigating the problem of the corporeality, the author demonstrates that the body in modern social dynamics arises from one of the central concepts of the problematic of the statement of the visual culture, and the sport itself turns into spectacular performance, losing its connection with the primordial axiological priorities. It is pointed out that sport is interpreted from the methodological de somatization position – the human body is interpreted as an integral part of the «animal world», and its constructs «personality», «individual», «ego» and others take its place.

It is emphasized that the study of sports aspects of corporeality in philosophical contexts has a heuristic potential for enriching the domestic discourse of corporeality, while at the same time, how different interpretations will deepen the level of reflection of sports problems.

It is noted that the specificity of considering corporeality in sports aspects - each individual sport offers specific exemplary (from the point of view of the aesthetic project inherent in this sport) models of corporeality, specific features and requirements.

It is noted that the author defends the position that the productive development of the philosophy of sport as a self-sufficient branch of modern philosophy is possible only if the role of corporeality in sports problems is revised. It is an underestimation of the problems of corporeality and acted as one of the deterrent factors that did not allow the philosophy of sport to declare itself – it dissolved in different directions of philosophical anthropology, philosophy of culture, social philosophy and so on.

Having demonstrated a number of problematic aspects of corporeality as a component of the discourse of the philosophy of sport, the author succeeded in upholding the heuristic thesis that the formation of personality is a gradual, harmonious development of its bodily and social characteristics, while the body itself allows a person to carry out activity in the surrounding socio-cultural landscape, with the growth of socio-cultural skills and the assertion of universal human values.

Key words: personality, corporeality, sport, phenomenon, physical culture, sport philosophy.

Постановка проблеми. Спорт і фізична культура як сфери соціального буття об'єктивно потрапляють у коло феноменів, ареною актуалізації яких і постає людська тілесність. Вважаємо, що варто посилити аргументованість нашого дослідження до зазначеної проблеми саме у контексті сучасних соціокультурних викликів.

На користь актуальності включення проблем тілесності до контексту нашої наукової розвідки спортивної діяльності доречно навести тезу О. Гомілко, відомої української дослідниці в галузі метафізики тілесності: «Незважаючи на теперішній значний інтерес до проблеми людського тіла, в ній залишається ще багато нез'ясованого та суперечливого. Адже справа не лише в тому, щоб визнати важливість тілесності як емпіричної наявності. Питання ще й в тому, щоб ввести принцип тілесності до складу метафізичної настанови розуму. Питання можна сформулювати так: «Чи важлива універсальність людини, якщо вона (людина) тілесна істота? Яке місце належить тілу, плоті, чуттєвій субстанції у конституванні власне людського, притаманного лише людині, способу життя?» [1, с. 9].